

מניין ה'סגרים' בגדה המערבית

השטח הפלסטיני הכבוש

אוקטובר 2007

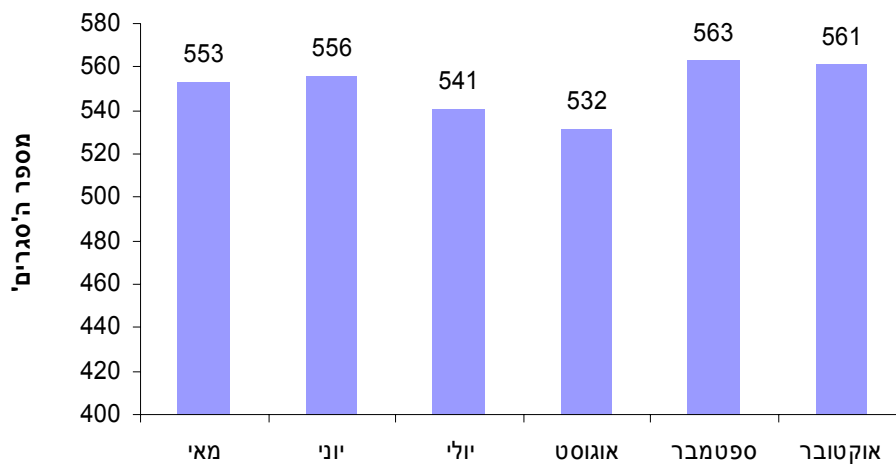
התנועה היוצאת והנכנסת מהגדה המערבית ואליה, כמו גם התנועה הפנימית בתוך הגדה המערבית, נשלטת באמצעות חסימות דרכים רבות הכוללות מחסומים, קוביות בטון, תלי עפר, שוחות ושערי דרכים. מכשולים פיזיים אלה, חלקם מאויישים והשאר בלתי מאויישים, בשילוב עם הגדר, מחסומי הפתע ומערכת מורכבת של היתרים והגבלות תנועה, יוצרים מערכת משולבת ועיקבית המגבילה את תנועת הפלסטינים תושבי הגדה, המונים כיום 2.4 מיליון נפש. מערכת זו מגבילה את גישתם לשירותים בסיסיים, מקומות פולחן, מרכזי מסחר ואפילו לביקור אצל בני משפחתם בתוך שטחי הגדה עצמה.

הרשויות בישראל מצהירות שאמצעים אלו נחוצים להבטחת ביטחונם של אזרחי ישראל המתגוררים בתחומי מדינת ישראל ושל ישראלים המתגוררים בהתנחלויות בגדה המערבית. ואולם נראה כי רוב המכשולים הללו נועדו להגן על אזרחים החיים כמתנחלים בגדה המערבית על ידי שליטה בתנועת הפלסטינים בדרכים שבשימוש המתנחלים.

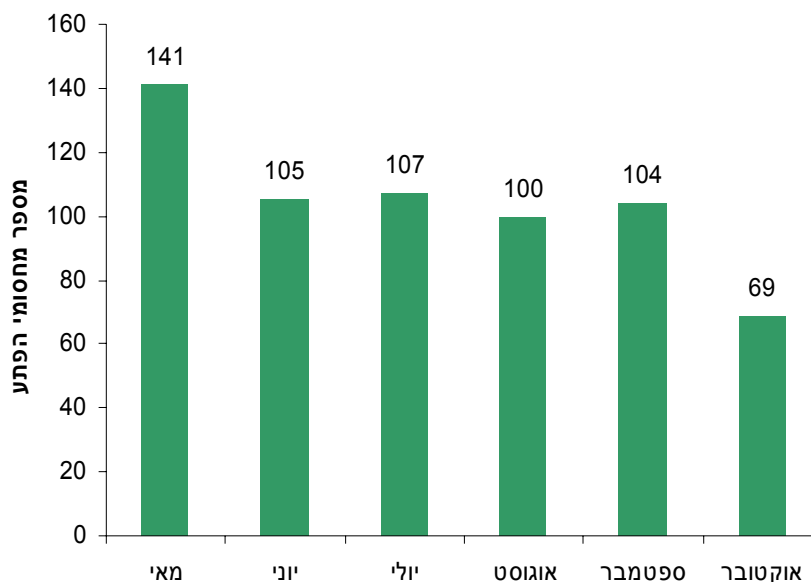
מניין המכשולים הפיזיים: (מספרם הכולל של המכשולים והחסימות)

מספר המכשולים הפיזיים משתנה מדי חודש. חלקם מוסרים על ידי הפלסטינים, חלקם מנוטרלים בשל סלילת דרכי עפר עוקפות, ומכשולים חדשים מוצבים על ידי צה"ל. הטבלה המצורפת מתארת את מגמת גידול המכשולים הפיזיים כפי שאובחנה על-ידי OCHA במהלך תקופת הדיווח.

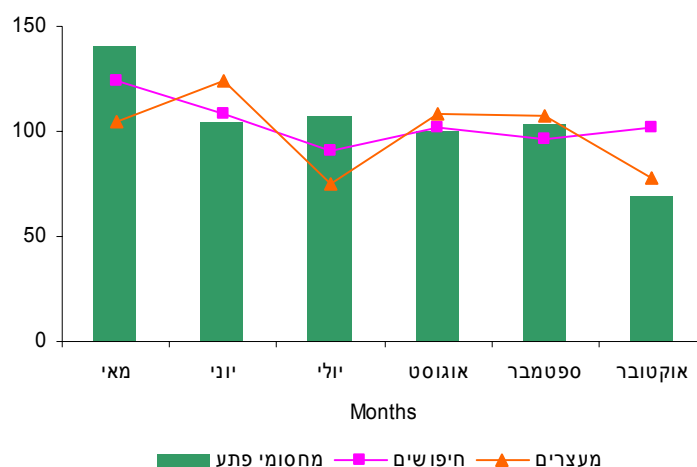
מאז אפריל 2007 השינויים שדווחו ע"י OCHA כוללים את הסרתם של 80 'סגרים' (מכשולים פיזיים) ואת יצירתם של 115 'סגרים' חדשים, בהם תלי עפר, קוביות בטון, והקמתם של שלושה מחסומים מאויישים חדשים.

בחודש אוקטובר OCHA 2007 דיווח על 561¹ 'סגרים', ירידה קטנה בהשוואה ל-563 בחודש ספטמבר. מספר מחסומי הפתע ירד מ-114 בממוצע בשבוע בחודש מאי ל-69 בשבוע בחודש אוקטובר, ירידה משמעותית של 48.9 אחוזים. בדרום הגדה הדבר הביא לשיפור בחופש התנועה של הפלסטינים, ואולם בצפון הגדה, שם נהגו להקים מחסומי פתע ב-14 נקודות, הוחלפו מחסומים אלה בשני מחסומי קבע המאוששים חלקית (לסרוגין) והשולטים על תנועת הפלסטינים בשתי נקודות מפתח שם נוצרים 'צווארי בקבוק'.

¹ שמונה מחסומים שהוצבו על הקו הירוק הוסרו מהספירה של OCHA בדו"ח של ספטמבר 2007

מניין ה'סגרים' לפי אזורים

ירושלים המזרחית

חופש תנועה וגישה לפלסטינים

ארבעת המחסומים המאושים ('מסופים') שדרכם מותר לפלסטינים להיכנס לירושלים המזרחית הם: ראס אבו-סביטן, קלאנדיה, שועפאת וגילה. בימים אלה, הסמכות לנהל מחסומים אלה מועברת מידי צה"ל לרשויות האזרחיות. כיום מאיישים את המחסומים הללו שוטרי מג"ב, שוטרי המשטרה הכחולה ועובדי חברות אבטחה פרטיות וכתוצאה מכך לעיתים קרובות קורה ששרשרת הפיקוד אינה ברורה.

למחסומים אלה קיבולת מוגבלת, וכתוצאה מכך נגרמים עיכובים תדירים ומתמשכים לפלסטינים המבקשים להיכנס לירושלים לצרכי עבודה, בדיקות רפואיות, לימודים או עבודה במוסדות חינוך, ביקור במוסדות דת וכדומה, ורמת חוסר הוודאות באפשרות הגישה גדלה. תנועת הפלסטינים תושבי הגדה המערבית (בעלי תעודת זהות של הגדה) לירושלים המזרחית חייבת לעבור במחסומים אלה, למעט פלסטינים העובדים בארגונים בינלאומיים מוכרים ונושאים תעודות זיהוי רשמיות מטעמם.

חופש תנועה וגישה לאנשי צוות של אירגונים הומניטאריים

חופש התנועה והגישה לאנשי צוות של אירגונים הומניטאריים לירושלים נפגעו מאז אפריל, עם הצגת דרישות חדשות הגורמות לעיכובים או לשלילת כניסה. עובדי צוות פלסטינים, בעלי

תעודות זהות של הגדה המערבית נדרשים לצאת מכלי הרכב שלהם ולעבור את המחסומים רגלית. דרישה נוספת שהוצגה דורשת מכלי רכב של האו"ם לעבור חיפוש², ודרישה שלישית קובעת שסחורות של אירגונים אלה יועברו בשיטת ה-"גב אל גב" (פריקה, בידוק וטעינה מחדש) בין כלי רכב.

עמק הירדן

חופש תנועה וגישה לפלסטינים

תנועת הפלסטינים לתוך עמק הירדן מתועלת דרך מחסומים בחמרה ובתיאסיר. במחסומים אלה פלסטינים הנעים רגלית או בתחבורה ציבורית אינם נדרשים להציג אישור מעבר ישראלי. כדי לנוע במכונית פרטית יש להשיג אישור מעבר ישראלי, ואולם קשה ביותר להשיג היתרים אלה. סחורות חקלאיות מעמק הירדן יכולות לעבור בשני המחסומים, וכך יש להן גישה לשווקי הגדה. בצפון עמק הירדן נמצא מחסום ('אל-ביסאן') המהווה נקודת מעבר מסחרית ודרכו ניתן להיכנס לתוך ישראל ולייצא אליה סחורות חקלאיות. עיכוב ממושך בשלושת המחסומים הללו עלול לגרום לעיכובים משמעותיים עבור החקלאים המשנעים סחורות. במקרים רבים, כאשר ההמתנה ממושכת ערך הסחורה החקלאית נפגע ולעיתים נגרם אובדן ערך מלא.

חופש תנועה וגישה לאנשי צוות של אירגונים הומניטאריים

מעבר לעיכובים השגרתיים הנגרמים במחסומים אלה, מעבר צוותי הארגונים ההומניטאריים הבינלאומיים והסחורות ההומניטאריות הינו על פי רוב חלק.

צפון הגדה

חופש תנועה וגישה לפלסטינים

מדי פעם מוטלות הגבלות גיל על תנועת תושבי הגדה בין הגילאים 16-35, הרוצים לצאת מנפות שכם, ג'נין, טובאס וטול-כרם, הגבלות המונעות מהם לנוע דרומה. מספר הפלסטינים, גברים ונשים, שנפגע מהגבלות הגיל עומד על כ-269 אלף איש, כ-32 אחוזים מתושבי צפון הגדה המתגוררים באזורים אלה. הסגר הכללי על העיר שכם נותר המקור העקרי להגבלות התנועה בנפת שכם.

---

² לפי האמנה משנת 1946 בדבר זכויות היתר והחסינויות של האו"ם, אמנה שישראל חתומה עליה, בניני האו"ם, ארכיונו, מסמכיו וכלי רכבו חסינים מפני חיפוש.

דווח על "סגרים" (מכשולים פיזיים) חדשים שהוצבו לאורך דרך 557, המקשרת את מחסום חווארה להתנחלויות אילון מורה ואיתמר. "סגרים" אלה נועדו למנוע מכלי רכב פלסטינים גישה לכביש המשמש ישראלים בלבד. ה"סגרים" החדשים יעמיקו את המגבלות המוטלות על גישת חקלאים פלסטינים תושבי הכפרים סאלם ו-דיר אל-חטב לאדמותיהם שממזרח לכביש.

כמו כן דווח על 'סגרים' חדשים לאורך דרך 55 ליד הכפר סארה, ובין הכפרים קוסין ובית איבא ועל דרך 505. נקודת הבידוק החלקית בעקרה הועברה לדרך עירונית מצפון לדרך 505, צעד זה יעמיק את הסגר על העיר שכם. כמו כן הדבר יעמיק את הבידוד של הכפר קוסין המונה 1,600 איש מאדמותיו וממוקדי קבלת מכלול השירותים אותם מקבלים התושבים. בנקודת הבידוק בבית איבא, ממערב לשכם, נסללה דרך גישה לכלי רכב הומניטאריים, והדרך שופצה. במהלך חודש הרמדאן, מה-13 בספטמבר ועד ה-12 באוקטובר, המעבר במחסומים שמסביב לעיר שכם השתפר, לאחר שחיילי צה"ל איישו אותם עד חצות הלילה ובכך האריכו את שעות הפעילות של נקודות הבידוק מסביב לעיר שכם.

בנפות ג'נין וטובאס ההגבלות הוחמרו במידת מה על ידי הוספתם של שלושה מכשולים חדשים במהלך תקופת הדיווח. בנפת טול כרם הוצבו תשעה 'סגרים' חדשים באזורים הכפריים, וכך הוחמרו הגבלות התנועה המוטלות על חקלאים פלסטינים תושבי סורה, כופר אל-לבד, עיזבת אבו חמיס ו-עיזבת אבו אל-חליל (כ-4,400 נפש) ומקשות על גישה לאדמותיהם.

העיר קלקיליה מוקפת מכל הכיוונים בגדר, והיציאה מהעיר מתאפשרת רק דרך פתח בגדר או דרך מעקף בכפר חמרה. באוגוסט, הגישה לקלקיליה הוגבלה עוד יותר כאשר חיילי צה"ל הקימו שני מחסומים חדשים המאוישים חלקית (לסרוגין) ממזרח ומדרום לעיר, בנקודות השולטות בגישה לפתח שבגדר.

בנפת סלפית, צה"ל פתח באוגוסט את דרך 477 ממחסום דיר באלוט, משם ישנה גישה גם לכפרים ראפאת ואל-זוויה. ואולם, הסגר המתמשך על הכניסות לכפרים אל-דיק ובורקין מאלץ את הפלסטינים תושבי כפרים אלה לנוע בדרך עוקפת ארוכה, שמוסיפה 20 ק"מ למי שצריך לנסוע לסידורים שונים, לקניות ולקבלת שירותים אזרחיים בסיסיים בעיירה סלפית. יש לזכור כי הארכת הדרך איננה רק בגדר ביזבוז זמן, משמעותה היא גם בייקור עלויות הנסיעה.

חופש תנועה וגישה לצוותים של אירגונים הומניטאריים

ב-29 באוגוסט צה"ל סגר את המחסום שבכניסה לכפר עסירה א-שמאליה, שמצפון לשכם, למעבר ארגונים בינלאומיים המשנעים סיוע לתושבי האיזור. כיום מחסום זה נפתח רק למעבר אמבולנסים המפנים מקרי חירום וזאת לאחר תאום מוקדם. עקב כך, הגישה לתשע קהילות מצפון מערב לשכם (כ-26 אלף נפש) נפגעה קשות, וכיום עובדי ארגוני הסיוע נאלצים לעקוף את המכשולים ולנסוע בדרך ארוכה יותר העובדת במחסום אל-באדאן. לדוגמא, מרחק הנסיעה בין שכם לכפר עסירה א-שמאליה גדל מחמישה ק"מ ל-25 ק"מ בערך. הארכת הדרך מייקרת את עלויות ההובלה של אספקה הומניטארית.

שינוע סחורות

ארבעה מתוך שבעת המחסומים מסביב לעיר שכם פתוחים למעבר סחורות. משאיות המבקשות להיכנס לשכם דרך חווארה, א-טור ועסירה אל-שמאליה מוכוונות לעבר דרך שני מחסומים מסחריים אחרים בעווראתה או בבית איבא.

תנועת סחורות בין צפון הגדה וישראל מתועלת דרך המחסומים בג'לאמה וריחאן שבנפת ג'נין, ודרך מחסום א-טייבה שבנפת טול-כרם. במחסום ריחאן מורשות לעבור רק מספר משאיות מסחריות המשנעות מזון למובלעת ברטעה. משאיות עם סחורות המיועדות לישראל חייבות לעבור דרך מספר מחסומים ותחנות בידוק לפני שהן מגיעות למחסום שדרכו מתאפשר מעבר לישראל. כך לדוגמא, סחורות המשונעות ממפעל בשכם לנמל חיפה צריכות לעבור את נקודות הבידוק בבית איבא, עינב וטייבה, לפני כניסתן לישראל. הדבר מוביל להתייקרות בשיעור של 55 אחוזים בעלויות התובלה, מ-1,800 ש"ח ל-2,800 ש"ח.

דרום הגדה

חופש תנועה וגישה לפלסטינים

בעיקבות החלטת בג"צ הוסרה גדר-כביש עשויה בטון בגובה מטר אחד לאורך כביש 317 בדרום הר חברון. הסרת מכשול זה איפשרה לחדש את תנועתם של כאלפיים חקלאים ועדריה ב-24 דרכים כפריות שהיו חסומות קודם לכן על ידי גדר הבטון.

הבנייה הנמשכת של הגדר בנפת בית לחם הובילה להגבלות נוספות על תנועת החקלאים מהכפר אל-ח'אדר לאדמותיהם. המחסום בוואדי אל-נאר עדיין מהווה צוואר בקבוק לנעים בציר דרום-צפון ופעמים רבות נוצרים במקום תורים ארוכים של כלי רכב.

הגבלות התנועה המחמירות על תנועת פלסטינים בעיר חברון, במיוחד באזור H2 שבעיר העתיקה, נותרו בעינם. מצבן של הדרכים החלופיות, אליהן מתועלת תנועת הפלסטינים בעל כורחם, מוסיף להתדרדר. התנועה על הדרכים המשניות גורמת להתארכות זמן התנועה.

חופש תנועה וגישה לצוותים של אירגונים הומניטאריים

סוכנויות הומניטאריות מתמודדות עם קשיים רבים כשהן מנסות להגיש סיוע לפלסטינים באזורים הכפריים, בדומה לקשיים בהם נתקלים הפלסטינים עצמם. במהלך חודשי הקיץ, הסוכנויות שהעבירו אספקת חירום של מים לכפרים מרוחקים בדרום הר חברון, הושפעו בצורה ניכרת. מיכליות מים נאלצו לנסוע בדרכים עוקפות ארוכות והדבר ייקר עוד יותר את עלות ההובלה. ארגוני סיוע בינלאומיים משלמים 500 ש"ח לממ"ק מים המובל לכפרים הדרומיים המרוחקים, בעוד שבמקומות אחרים העלות היא 250 ש"ח לממ"ק מים.

לקריאת הדו"ח האנגלי פנו לאתר OCHA:

<http://www.ochaopt.org/documents/ClosureUpdateOctober2007.pdf>